

ዳኞች፣ ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፣ 1. ወ/ሮ መልካምስራ አለበል

2. አቶ ጌትነት አለበል

3. አቶ ሁልጊዜ አለበል

4. ወ/ሮ ማንእንዳንቺ አለበል

ከጠበቃ ደመቀ ዘነበ ቀረቡ

ተጠሪ፣ ወ/ሮ አንላይ ሊበን ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የውርስ ሕግ ድንጋጌዎችን መሠረት ያደረገ የውርስ ይጣራ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ ሚች ወ/ሮ አረጋሽ ተሰማ ወራሾች መሆናቸውንና የሚች ሀብት የሆነው ቤት በተጠሪ ይዞታ ስር የሚገኝ ቢሆንም ተጠሪ የውርስ ሃብቱን ለመካፈል በመፈለጋቸው ውርስ አጣሪ እንዲቋቋም ይታዘዝላቸው ዘንድ ለደሴ ከተማ ወረዳ ፍርድ ቤት ሚያዝያ 16 ቀን 1999 ዓ.ም ባቀረቡት አቤቱታ መነሻ ነው። የአሁኑ አመልካቾችም በተከሳሽነት ቀርበው ሚች አከራካሪውን ቤት በተመለከተ ኑዛዜ የተው መሆኑን ኑዛዜው እንዲፀድቅ ለፍርድ ቤት ጥያቄ ሲያቀርቡ የአሁኑ ተጠሪ የሚያውቁትና ያልተቃወሙት ጉዳይ መሆኑን ገልፀው ቤቱን ለመካፈል ተጠሪ ያቀረቡት ጥያቄ ውድቅ እንዲሆንላቸው ተከራክረዋል። ተጠሪ በበኩላቸው ኑዛዜው በአራት ምስክሮች ፊት ያልተደረገ በመሆኑ ፈራሽ ሊሆን ይገባል ሲሉ ተከራክረዋል። ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው ፍርድ ቤትም የግራቀኙን ክርክር መርምሮ ኑዛዜው ሕጉ የሚጠይቀውን የአፈፃፀም ስርዓት የተከተለ መሆኑን ሚች ያደረጉት ኑዛዜ ሲፀድቅ ተጠሪ እያወቁ

ያልተቃወሙና ከውርስ ተነቅዶአለሁ የሚል ክርክርም ስለሌላቸው የተጠሪ አቤቱታ ተቀባይነት የለውም በማለት ወስኗል። በዚህ ውሳኔ ተጠሪ ባለመስማማት ይግባኛቸውን ለዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበው ግራቀኙ ከተከራክሩ በኋላ ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን መርምሮ ምንም እንኳን ኑዛዜው በውልና ማስረጃ ጽ/ቤት የተደረገ ቢሆንም ውል ለማዋዋል ሥልጣን የተሰጠው ሰው በምስክርነት ያልተጠቀሰ በመሆኑ ኑዛዜው ዋጋ የለውም ዋጋ አለው ቢባል እንኳን ተጠሪን ከውርስ የነቀለ በመሆኑ ተቀባይነት የለውም የሚሉ ምክንያቶች በመያዝ የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔን ሽሮ ውርስ አጣሪ እንዲቋቋም ወስኗል። በዚህ ውሳኔ አመልካቾች ቅር በመሰኘት የይግባኝ አቤቱታቸውን ለአማራ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰበር አቤቱታቸውን ደግሞ ለዚሁ ፍርድ ቤት የሰበር ሰሚ ችሎት ቢያቀርቡም ተቀባይነት አላገኙም። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ ለማስቀየር ነው።

አመልካቾች ሐምሌ 30 ቀን 2001 ዓ.ም ፅፈው ባቀረቡት ሶስት ገፅ የሰበር አቤቱታ በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈፅሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዘረው አቅርቦታል። መሠረታዊ ይዘቱም ባጭሩ ተጠሪ ኑዛዜው በፍርድ ቤት ሲፅድቅ የነበሩና ሁኔታውን እያወቁ በደሴ ከተማ ወረዳ ፍርድ ቤት የወራሽነት ማስረጃ በመያዝ ውርስ አጣሪ እንዲቋቋም አቤቱታ ማቅረባቸው ከስነሥርዓት ውጪ ከመሆኑም በላይ ጉዳዩ በሶስት አመት ይርጋ ጊዜ ገደብ የሚታገድ ነው የበታች ፍርድ ቤቶች ጉዳዩን የማየት የስረነገር ስልጣን የላቸውም ክርክሩ የቀረበው አንድን ቤት ለመካፈል ስለሆነ ውርስ አጣሪ ሊቋቋም የሚገባው ጉዳይ አይደለም ኑዛዜው ሕጋዊ ነው በማለት መከራከራቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታቸው ተመርምሮም የስር የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የኑዛዜ አፃፃፍ ፎርምን አስመልክቶ ለፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 882 ድንጋጌ የሰጠው ትርጉምና ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት ያላቀረቡትን የመነቀል ክርክር መሠረት በማድረግ ውሳኔ የመስጠቱን አግባብነት ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ እንዲቀርብ ተደርጎ ለተጠሪ መጥሪያ ተልኮላቸው መጥሪያውን ለመቀበል ፍቃደኛ አልሆኑም በሚል ቃለመሃላ በአመልካቾች በኩል በመቅረቡ ይህ ችሎት ጉዳዩ ተጠሪ በሌሉበት እንዲታይ ትዕዛዝ ሰጥቶ ጉዳዩን በመመርመር በጉዳዩ ላይ የተሰጠውን ውሳኔ በማሻሻል ሚያዝያ 05 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት ውሳኔ ሰጥቶ ነበር። ከዚህ በኋላ ተጠሪ ጉዳዩ በሌሉበት እንዲታይ የተደረገው ከሕግ ውጪ ነው በማለት በሌሉበት ታይቶ የተሰጠው ውሳኔ ተነስቶ ጉዳዩ ባሉበት ታይቶ እንዲወሰን ጥያቄ አቅርበው ይህ ችሎትም በዚህ ረገድ በቀረበው አቤቱታ ግራቀኙን አከራክሮ ተጠሪ በሌሉበት እንዲታይ የተደረገው ያላግባብ መሆኑ አረጋግጦ ሚያዝያ 05 ቀን 2002 ዓ.ም የተሰጠውን ውሳኔ በማንሳት ጉዳዩ ተጠሪ ባሉበት እንዲታይ ትዕዛዝ ሰጥቷል። በዚህም መሠረት ተጠሪ በዋናው ጉዳይ ላይ በሰጡት መልስ አመልካቾች አለ የሚሉትን ኑዛዜ የማያውቁት መሆኑና በሕጉ የተመለከተውን አፃፃፍ ሥርዓት ያላሟላና ጥቅማቸውን የጎዳ እንዲሁም ሚችም ቀድመው ከውርስ ያልነቀሏቸው መሆኑን ዘርዘረው በጉዳዩ ላይ በዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤትና በሌሎች የበላይ ፍርድ ቤቶች የተሰጠው ውሳኔ እንዲጸናላቸው ዳኝነት ጠይቀዋል። አመልካቾችም በተጠሪ በኩል በዋናው ጉዳይ ላይ የቀረበው የሰበር አቤቱታ መልስ ይዘት በጉዳዩ ላይ ይህ ሰበር ሰሚ ችሎት ሰጥቶት የነበረውን ውሳኔ የሚለውጥበት አግባብ የሌለ መሆኑን ዘርዘረውና የሰበር አቤቱታቸውን በማጠናከር መጋቢት 22 ቀን 2003 ዓ.ም በጻፉት የመልስ መልሳቸው ላይ ተከራክረዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመርነውም ሚች ወ/ሮ አረጋሽ ተሰማ ጽጌ ዘገኑ ሐምሌ

07 ቀን 1998 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ አመልካቾችን ነቅሏል አልነቀለም? ውጤቱስ ምን ሊሆን ይገባል? የሚሉት ነጥቦች በጭብጥነት ሊታዩ የሚገባቸው ሆነው አግኝቶታል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው ሚች አቶ ፅጌ ዘገነ ነሀሴ 07 ቀን 1991 ዓ.ም ኑዛዜ የተው መሆኑን አመልካቾችም ሆኑ ተጠሪ የሚቿ የመጀመሪያ ደረጃ ወራሾች /ልጆች/ መሆናቸውን ሲሆን ተጠሪ ውርስ አጣሪ እንዲቋቋምላቸው አቤቱታ ሲያቀርቡ አመልካቾች በአከራካሪው ቤት ላይ ኑዛዜ በሚች መደረጉንና የውርስ ማጣራት ለዚህ አንድ ንብረት ሲባል ሊቋቋም እንደማይገባ እና የተጠሪ ድርሻም በቤቱ ላይ በኑዛዜ ቀሪ የሆነ መሆኑን ገልፀው መከራከራቸውን ተመልክተዋል። ሌላው ከመዘገቡ የተረዳነው ዋናው ቁምነገር አከራካሪው ኑዛዜ በውልና ማስረጃ ጽ/ቤት የተደረገ መሆኑን ኑዛዜው ላይ ሁለት ምስክሮች መፈረማቸውን በኑዛዜው ላይ ውል ለማዋዋል ስልጣን የተሰጠው ሰው በምስክርነት በሚች ኑዛዜ ላይ አለመፈረማቸውን ነው። ተጠሪ ኑዛዜው ላይ ያለውን ቀንና ኑዛዜው ፀደቀ የተባለበትን ጊዜ መሠረት አድርገው ኑዛዜው ሐሰተኛ ነው የሚል ክርክር ያቀረቡ ስለመሆኑም ተገንዝበናል። ሆኖም ይኸው በተጠሪ በኩል የቀረበው ክርክር የፍሬ ነገር ክርክር ሲሆን ፍሬ ነገርን የማጣራትና ማስረጃን የመመዘን ስልጣን ያላቸው ፍርድ ቤቶች ያላረጋገጡት ነጥብ በመሆኑ ይህ ሰበር ሰሚ ችሎት በኢ.ፌ.ዲ.ሪፕብሊክ ሕገመንግስት አንቀጽ 80/3/ሀ// እና አዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 መሠረት ከተሰጠው የመሠረታዊ ሕግ ስህተት የሚረም ስልጣን አንጻር በዚህ የክርክር ደረጃ ተቀባይነት የሚያገኝበትን የሕግ አግባብ ያላገኘን በመሆኑ እንደተረጋገጠ ፍሬ ነገር አድርገን የምንወሰደው አይደለም። እንግዲህ በፍሬ ነገር ደረጃ የተረጋገጡት ነጥቦች ከላይ የተመለከቱት ከሆኑ ኑዛዜው በሕጉ ጥበቃ ሊደረግለት የሚገባ መሆኑን ያለመሆኑን መመርመር የግድ ይሆናል።

ተጠሪ ሚች ወ/ሮ አረጋሽ ተሰማ ነሐሴ 07 ቀን 1991 ዓ.ም አደረጉ የተባለው ኑዛዜ ሕጋዊ አይደለም የሚሉበት ምክንያት በአራት ምስክሮች ፊት አልተደረገም በሚል ሲሆን የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ኑዛዜው የሕጉን ፎርማሊቲ ያሟላ አይደለም ወደሚለው ድምዳሜ የደረሰው ግን ኑዛዜው በውል አዋዋይ ፊት የተደረገ ቢሆንም አዋዋዩ በምስክርነት አልተጠቀሱም በማለት ነው። ሚች ያደረጉት ኑዛዜ ግልፅ ኑዛዜ መሆኑ ያላከራከረ ጉዳይ ነው። ግልጽ ኑዛዜ ሊያሟላ የሚገባቸው ስርዓቶች በፍ/ሕ/ቁ 881 ሥር ተዘርዝረዋል። ይኸውም 1ኛው ኑዛዜው በአራት ምስክሮች ፊት መነበብ ያለበት መሆኑ ይህም ስርዓት መፈፀሙና የተጻፈበት ጊዜ በኑዛዜው ላይ መመልከቱ ተናዛኝና ምስክሮቹ በኑዛዜው ላይ ወዲያውኑ ፊርማቸውን ወይም ያውራ ጣት ምልክታቸውን ማድረጋቸው መረጋገጡ አስፈላጊ ነው። በሚች ተሰጠ የተባለው ኑዛዜም ውል ለማዋዋል ስልጣን በተሰጠው አካል ፊት የተደረገ ሁለት ምስክሮች የፈረሙበት ውል ለማዋዋል ስልጣን የተሰጠው ሰው ኑዛዜውን አረጋግጦ ማህተም ያሰፈረመበት ኑዛዜው በምስክሮች ፊት ስለመነበቡ የሚገልጽ እና ተናዛኝ የጣት አሻራቸውን ምስክሮቹ ደግሞ ፊርማቸውን ያኖሩበት መሆኑን ተገንዝበናል። በመሆኑም ሚች ያደረጉት ኑዛዜ በፍ/ሕ/ቁ 881 ሥር የተመለከቱትን ስርዓቶች ያሟላ ነው። የዞኑ ከፍተኛ ፍ/ቤት ኑዛዜው የህጉን ሥርዓት አልተከተለም ያለው በኑዛዜው ላይ ከተመለከቱት ምስክሮች ውስጥ ዳኛ ወይም ውል ለማዋዋል ስልጣን የተሰጣቸው ሰው በምስክርነት አልተጠቀሱም ወይም ምስክር አይደሉም በማለት ነው በእርግጥ ምስክሮች ተብለው የተጻፉት ሁለት ሰዎች ዳኛ ወይም ውል ለማዋዋል ስልጣን የተሰጣቸው ለመሆኑ የሚያመለክት ነገር የለም። ነገር ግን ኑዛዜው የተደረገው ከሁለቱ ምስክሮች በተጨማሪ ውል ለማዋዋል ስልጣን የተሰጠው ሰው ፊት ስራውን በሚያካሂድበት ክፍል ነው። ምንም እንኳን እኚህ ሰው ምስክር ተብለው ባይገለፁም ሚች ኑዛዜውን በነፃ ፈቃዳቸው ሲሰጡና ኑዛዜውም ሲነበብ አይተው በኑዛዜው ላይ ፈርመዋል።

የምስክሮች ዋና አስፈላጊነትም ኑዛዜ አድራጊው ኑዛዜውን በነፃ ፍላጎቱ እና በትክክለኛ አእምሮው የሰጠ መሆኑንና የኑዛዜ ቃሉም የእርሱ መሆኑን ለማረጋገጥ ነው። ይህንን ደግሞ ውል ለማዋዋል ስልጣን የተሰጠው ሰው አረጋግጠው ፊርማቸውን ያኖሩ በመሆኑ ምስክር ተብለው ስማቸው ባለመገለፁ ብቻ ምስክር አልነበሩም የሚባልበት ሕጋዊ ምክንያት አላገኘንም። ከምስክሮቹ አንዱ ደግሞ ዳኛ ወይም ውል ለማዋዋል ስልጣን የተሰጠው ከሆነና ኑዛዜው ይኸው ሰው ስራውን በሚያካሂድበት ክፍል ከሆነ ሁለት ምስክሮች ብቻ በቂ መሆናቸው በፍ/ብ/ቁ/ጥር 882 ሥር ተመልክቷል። በመሆኑም ሚች አደረጉ የተባለው ኑዛዜ የሕጉን መስፈርት ያሟላ አይደለም የተባለው ምክንያት ሕጋዊ ባለመሆኑ የምንቀበለው አይደለም። ኑዛዜው በሕጉ የተመለከተውን አጻጻፍ ስርዓት የተከተለ መሆኑን ይህ ሰበር ሰሚ ችሎት የሚያምንበት ሲሆን ተጠሪ በጠቅላላው የሚከራከሩት ኑዛዜው መብቱን የጎዳኝ በመሆኑ ፈራሽ ነው በሚል የሕግ ጥያቄ በማንሳት በመሆኑ የኑዛዜው ውጤት አግባብነት ባለው የውርስ ድንጋጌዎች መሠረት ሊታይ የግድ የሚል ይሆናል። የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ኑዛዜውን ውድቅ ያደረገበት ተጨማሪ ምክንያትም ኑዛዜው ተጠሪን ከሚች ውርስ ነቅሏቸዋል በሚል ሲሆን አመልካቾች ይህንኑ ክርክር ተጠሪ ሳያነሱት ፍርድ ቤቱ በራሱ አነሳሽነት ማንሳቱ አግባብነት የለውም በማለት ተከራክረዋል። ይሁን እንጂ ተጠሪ ኑዛዜው ፈራሽ ነው በማለት አጠቃላይ ክርክር ማንሳታቸው እስከተረጋገጠ ድረስ ኑዛዜው ፈራሽ የሚሆንበትን የሕግ አግባብ ፍርድ ቤቱ ለይቶ መወሰኑ በተጠሪ ያልተነሳን ክርክር አንስቷል ለማለት የሚያስችል አይደለም ምክንያቱም የሕጉን ጥያቄ ለይቶ የመወሰን ተግባር የፍርድ ቤቱ የስራ ድርሻ እና የዳኝነት አካሄዱ የግድ የሚለው ጉዳይ ነውና። ስለሆነም ተጠሪ ከሚች ውርስ ተነቅለዋል አልተነቀሉም የሚለውን ጉዳይ ማየቱ ተገቢ ነው።

በመሰረቱ አንድ ተናዛዥ /ወላጅ/ የመጀመሪያ ደረጃ ወራሹን ያለሀጋዊና በቂ ምክንያት እንዲሁም በገምታ ከውርስ ለመንቀል እንደማይችል የፍ/ብ/ሕ/ቁ/ጥር 938 እና 939 ድንጋጌዎች ይዘት በግልፅ ያሳያል። ወላጅ የመጀመሪያ ደረጃ ወራሹን ያለበቁን ሕጋዊ ምክንያት ወይም በገምታ ከነቀለም ውጤቱ ምን ሊሆን እንደሚገባ የፍ/ብ/ሕ/ቁ/ጥር 915 ከላይ ከተጠቀሱት ድንጋጌዎች ጋር ተዳምሮ ሲታይ ምላሽ ይሰጣል። አንድ ልጅ ከውርስ ተነቅሏል ሊባል የሚችለው ጠቅላላ የኑዛዜ ስጦታ ለሌሎች ልጆቹ ወይም ሰዎች ሲደረግ እንደሆነ ስለመነቀል የተደነገጉት የፍትሐብሔር ሕግ ድንጋጌዎች /ከቁጥር 937-939 ድረስ ያሉት/ ያሳያሉ። በኑዛዜው የሚከናወኑ ተግባሮች የኑዛዜ ስጦታ /legacy/ ወይም የክፍያ ደንብ /Rule of partition / ሊሆኑ ይችላሉ። በመርህ ደረጃ ደግሞ አንድ ሰው ከውርስ ሀብቱ መካከል አንድን ንብረት ለውራሾቹ መስጠቱ የኑዛዜ ስጦታ አያሰኘውም። ይልቁንም ይህ አይነት ኑዛዜ ሕጉ የሚቀበለው እንደ አንድ የክፍያ ደንብ ነው። በመሆኑም አንድ አውራሽ ለውራሹ አንድን ንብረት ቢያዘዝለት የኑዛዜው አፈፃፀም የስጦታ /legacy/ አፈፃፀምን በመከተል ሳይሆን የክፍያ ደንብ /Partition/ በመከተል የሚከናወን ይሆናል። ሆኖም በኑዛዜው ላይ የሚሰጠው ክፍያ መጠን በመገለፁ ብቻ ሁል ጊዜ የክፍያ ደንብ ነው ሊባል የሚችል አይሆንም። በመሆኑም የተሰጠው የንብረት መጠን ከሚቹ የውርስ ንብረት ግምት ጋር ታይቶ ውጤቱም በዚሁ ረገድ መለየት ያለበት ጉዳይ ነው። በሌላ አገላለፅ ሚች በኑዛዜው ላይ የሚያሰፍረው የንብረት መጠን ከሚቹ የውርስ ንብረት መጠን ጋር እየታየ የመነቀል ጉዳይ ነው ወይስ የክፍያ ማነስ ነው? የሚለው ነጥብ የሚለይ ይሆናል።

ወደተያዘው ጉዳይ ስንመለስ ሚች ወ/ሮ አረጋሽ ተሰማ ባደረጉት ኑዛዜ አንድ መኖሪያ ቤታቸውን ነው። ተጠሪዎች የውርስ ንብረቱ ይጣራ ጥያቄ በአንድ ቤት ላይ የቀረበ በመሆኑም ግምቱ ተቀምጦ ክሱ ከሚቀርብ በስተቀር የውርስ አጣሪ እንዲቋቋም የሚደረግበት አግባብ የለም

የሚል ክርክር ከስር ጀምሮ አጥብቀው የሚከራከሩበት ጉዳይ ሲሆን ሚች ከዚህ ንብረት ውጭ የውርስ ንብረት ያለስለመሆኑም በፍሬ ነገር ደረጃ ያልተረጋገጠ መሆኑን ከአጠቃላይ የክርክሩ ሂደት ተገንዝበናል። በመሆኑም ሚች ያላቸው ንብረት ይኸው በተጠሪ ይዞታ ስር ይገኛል የተባለ ቤት ብቻ ከሆነ አመልካቾች እንደጠቅላላ የኑዛዜ ወራሽ ሊወሰዱ የሚገባቸው ሲሆን በውጤት ደረጃ ደግሞ ተጠሪ በኑዛዜው በዝምታ የተነቀሉ መሆኑን መገንዘብ አያዳግትም። ይህ ደግሞ በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 939/2/ መሠረት ተቀባይነት የሌለው ሲሆን በውጤት ደረጃ ከፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 842/2/ እና 915 ድንጋጌዎች ይዘት አንጻር ሲታይ ተጠሪን ከአመልካቾች ጋር እኩል እንዲካፈሉ የሚያደርግ ነው። በዚህም መሠረት ከውርስ በዝምታ ወይም ያለበቂ ሕጋዊ ምክንያት የተነቀለ የመጀመሪያ ደረጃ ወራሽ ከጠቅላላ ኑዛዜ ተጠቃሚ ጋር እኩል ወራሽ ሆነው የውርስ ንብረቱን ሊከፋፈሉ የሚችሉ መሆኑን ሕጉ ያስገንዝባል። ይሁን እንጂ ፍርድ ቤት ወደዚህ ድምዳሜ ከመድረሱ በፊት በወላጅ የተደረገ የኑዛዜ ስጦታ አይነቱ ጠቅላላ ወይም ልዩ ኑዛዜ ስጦታ መሆን ያለመሆኑን በቅድሚያ መለየት አለበት። በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 912 ስር እንደተመለከተው የኑዛዜ ስጦታ ጠቅላላ ወይም ልዩ ኑዛዜ ስጦታ ሊሆን ይችላል። ጠቅላላ የኑዛዜ ስጦታ ሲባልም ተናገሮ ሀብቱን ጠቅላላ ወይም ከመላ ንብረቱ አንዱን ክፍል በሙሉ ሀብትነት ወይም በሌጣ ርስትነት ለአንድ ወይም ለብዙ ሰዎች የሚያወርስበት የኑዛዜ ቃል ስለመሆኑ የፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 912/1/ ድንጋጌ ያሳያል። የዚህ ቁጥር ንዑስ ቁጥር ሁለት ድንጋጌ ደግሞ ማንኛውም ሌላ የኑዛዜ ቃል ሁሉ እንደ ልዩ የኑዛዜ ስጦታ እንደሚቆጠር ይደነግጋል። አንድ ኑዛዜ ልዩ የኑዛዜ ስጦታ መሆኑ ከተረጋገጠ ደግሞ እንደውርስ እዳ ተቆጥሮ በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 1014 ድንጋጌ ቅደም ተከተል መሠረት የሚከፈል ይሆናል። በተያዘው ጉዳይም ቤቱ ለአመልካቾች የተሰጠበት አግባብ ልዩ የኑዛዜ ስጦታ ነው ወደሚለው ድምዳሜ ሊያደርስ የሚችል ህጋዊ ምክንያት የለም። እንዲህ ከሆነ በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 1014/ሠ/ ስር በተመለከተው መሠረት እንደውርስ እዳ ተቆጥሮ ለልዩ ኑዛዜ ተቀባዩ የሚከፈል ሳይሆን በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 938 እና 939 እንዲሁም በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 915 ድንጋጌዎች ታይቶ ተወላጅ ከውርስ ተነቅሏል ከኑዛዜ ተቀባዮች ጋር እኩል ሊካፈል ይገባል የሚባልበት ነው። ስለሆነም ተጠሪ በፍ/ሕ/ቁጥር 915 መሠረት እንደጠቅላላ ኑዛዜ ወራሽ ተወስደው ከአመልካቾች ጋር እኩል ተካፋይ ናቸው ተብሎ ውርሱ እንዲጣራ በዙኑ ክፍተኛ ፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ በበላይ ፍርድ ቤቶችም መፅናቱ ህጋዊ እንጂ ምንም አይነት የሕግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተናል። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. በሰሜን ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 19946 ጥቅምት 26 ቀን 2001 ዓ.ም ተሰጥቶ በአማራ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 273/2001 ጥር 13 ቀን 2001 ዓ.ም በክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 01275 ግንቦት 11 ቀን 2001 ዓ.ም የጸናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348/1/ መሠረት ተሻሻሏል።
2. ሚች ወ/ሮ አረጋሽ ተሰማ ነሐሴ 07 ቀን 1991 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ በውጤቱ ያለበቂና ሕጋዊ ምክንያት ተጠሪን የነቀለ በመሆኑ በተጠሪ ላይ ተፈጻሚነት የለውም ብለናል ኑዛዜው አመልካቾችንና ተጠሪን በሚቹ ድርሻ ንብረት ላይ እኩል ወራሽ የሚያደርግ በመሆኑ ውርሱ በውርስ አጣሪ ተጣርቶ የሚገኘው ውጤት አመልካቾች የሚችን ድርሻ ንብረት ከተጠሪ ጋር እኩል እንዲካፈሉ ብለናል።
3. ይህ ሰበር ሰሚ ችሎት በዚህ መዝገብ ሚያዚያ 05 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ ተፈጻሚነት የሌለው ነው ብለናል።

4. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

ፖ.አ

የማይነብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ኢሰራኤል ሠራተኛ